

DOMAČI - PRIJATELJ.

LETNIK VI.

PRAGI, 1. AVGUSTA 1909.

ŠTEV. 8.

R. ROMANOV:

NOČ.

Nocoj je deževna noč
in polna nevihte in straha —
duša trepeče vsa plaha
v svojo bodočnost zroč.

Ah, da bi to srcé
tako lahkoverno ne bilo,
da svojo moč bi čutilo
in verovalo v sé!

BREZ TEBE.

Brez tebe minila je moja pomlad
od obupov obtežena,
od žalosti preprežena
v grenkobi varljivih nad.

Brez tebe moje življenje minilo bo,
kakor dalja brez cest,
kakor nebo brez zvezd
sred črne noči utonilo bo.

IVAN WASTL:

PETKOV CENC.

Ves pijan je kolovratil po noči domu, pijan tako, da ni vedel ali gre domov, ali sedi še v krčmi in pije, niti ni vedel več, da je on Petkov Cenc.

Že cela dva dni je presedel v gostilni med pijanci in pil kakor krava, ki že tri dni ni dobila kaplje vode na jezik. Od doma so prihajali ljudje po njega, zaporedoma, najprej žena z otrokom, njo je v pijanosti klofutnil, da je padla z otrokom vred, potem je prišla mati, vsa stara in nadložna in ga prosila na kolenih. Nemara bi bil on tedaj šel ko bi ne bilo Kristanovega Luke, ta je pil na njegov račun in je dajal Cencu potuho.

In Cenc ni šel z materjo!

Zdaj gre torej domov. Saj ne ve kam gre, kam stopi; tava tja v črno noč in gazi po blatu in brede po umazanih lužah polglasno pri sebi govoreč:

„Nikdar več, nikoli ne bom pil več tega vražjega žganja. Naj samo kamenje pada z nebes, naj se cel svet pogrezne, jaz ne bom pil nikdar več. Nikoli več! Tega vražjega Krištanovega Luko pa ubijem, ubijem ga kakor hitro mi pride pred oči. Ha! ta Luka! Za moj denar je žrl, vrag! napravil je, da sem ženo klofutnil, oh! naredil da sem mater nagnal in — jaz ga ubijem zdaj zavolj tega. Ha!“

Pri zadnjih besedah je zabredel u lužo in se spodtaknil ob kamen in padel na obraz v blato.

Valjal se je nekaj časa po cesti sem in tja in ril z glavo in rokama naprej in ni mogel vstati. Voda mu je tekla že v grlo, ko ga od zadaj nekdo pograbi za rokav in potegne iz luže.

„He, ti Cenc kaj pa delaš tukaj, misliš morda, da je voda žganje, kaj? Ampak jaz, Luka, sem te rešil še o pravem času, sicer bi se ti zdajle pekel v peklju. Tako je, moj preljubi Cenc.“

Debelo je gledal Petkov, ko je slišal govoriti Luko pred seboj. Sovraštvo do njega se ga je polastilo zdaj še bolj in njegova pijana glava je rodila misel za misljo, da mora Luko spraviti iz sveta. Razgrnili so se oblaki in bleda luna je posvetila z svojimi žarki skozi zelenje na nju.

Oba pijanca sta se prijela za plot in šla prijemajoč se za les počasi naprej, Luka spredaj, Cenc zadaj. Ko sta nekaj časa tako hodila, obstane Cenc, pogleda luno in reče: „Luka, poglej luno! jaz te ubijem.“

„Nikar me ne ubij Cenc!“

„Ne bom te, Luka.“

In spet reče Petkov: „Luka, poglej luno, jaz te bom ubil.“ Cenc ne ubij me, jaz sem Luka.“

„Ne bom te, ker si Luka Krištanov.“

Pa sta zopet šla. Na prej izgovorjene besede ni mislil več Luka, ne Cenc; oba sta napol v sanjah tavalala ob plotu. Prišla sta do lese, ki je bila zaprta in tedaj sta se zdramila iz sanj.

Luka je taval okrog lese in odpiral na vseh koncih in krajih; Cenc se je pa naslonil ob plotu in dejal: „He Luka! Leso mi odpri, potem pa poklekni in pomoli očenaš, zakaj jaz te ubijem.“

„Cene, Cene,“ je prosil Luka, ki je v pijanosti nekaj slutil. „Lepo te prosim, ne ubij me.“

„Poklekni Luka, tvoja ura je dotekla.“

„Za božjovoljo ne ubij me. Jutri je Velika noč in greva k procesiji.“

„Luka, moli očenaš.“

„Lepo prosim Cenc!“

Zdaj pa je Cenc že dvignil kol od plotu, ga zavihtel in zamahnil na Lukovo glavo.

„Ježeš Marija,“ je zavpil Luka, „ubil si me.“ Zakrilil je z rokama po zraku in padel na cesto v lužo, da je pljusknila umazana voda kvišku.

Vrgel je Cenc kol za plot in skušal odpreti leso. Govoril je: „Zdaj sem ubil pijanca Luko in zdaj jaz ne bom več pijanec, ker ni Luke. Domov pojdem poklekнем pred ženo in mater in jih prosim odpuščanja.“

Lese pa ni mogel odpreti. „He! pa čez skočim,“ dejal je Cenc in se kobalil na lesu.

Lesu se je odtrgala in Cenc se je zvalil na cesto — lesa pa na njega.

Skušal se je izriti izpod nje. Napenjal je vse sile, da bi odvalil težo raz sebe.

Mehka tla pod njim pa so se pogrezovala in pogrezovala in njegovo truplo je rilo vedno niže in niže v blato in lesa ž njim. „Luka pomagaj!“ je zakričal pijano s prosečim glasom Cenc in utihnil.

* * *

Drugo jutro na Velikonoč so našli ljudje, ki so šli k maši, ležati Luko in Cenca v blatu. Eden je imel glavo obrnjeno navzdol v cesto drugi pa proti nebu.

Smrt pijancev!

ZORENSKI:

SLOVO . . .

Opasal meč
je mlad junak —
slovo od sveta je jemal:
„Usojeno mi je,
da se ne vrnem več —
moj car mi je povelje dal!
Blondinka moja
jaz bom pal!“

In ko zadušnice
bo svečenik pri fari bral,
povej o meni to:
On ljubil je vse bratovsko — —
a v noč sovražno brat,
ki šel za carja vojevat,
nenadoma zamahnil je
in on je pal“

PAVEL B.:

ŽELEZNIŠKA DOGODBICA.

V zadnjih počitnicah sva se peljala jaz in moj prijatelj Janko po Nemškem. Hotela sva si tudi nekoliko ogledati Švedsko, pa sva se toliko časa v Nemčiji „zamudila“, da sploh še niti do severnega morja nisva prišla. Ko sva si že mnogo pogledala, jo skleneva, da greva še ob Ren, „da ne bodo mogli doma reči, da sva bila v „rajhu“, pa še najimenitnejše reke nisva videla,“ kakor mi je rekel Janko. „Rečeno, storjeno,“ kakor

pravi pregovor, ali „Pečeno, storjeno,“ kakor pravi navadno moj ljubi Janko, če mu prinese natakakr pečenko na mizo. Peljala sva se torej do Rena.

Na neki postaji je vstopila v železniški voz, v katerem sva z Jankom do tedaj sama sedela, precejšna družba gospodov. Iz njihovega govorjenja sva spoznala, da se peljejo na neko veselico. Več nisva mogla izvedeti, ker so deloma molčali, deloma se pa o čisto vsakdanjih stvareh pogovarjali. Bil je jako vroč popoldan in Janku, s katerim sem sedel sam pri enem oknu in gledal pokrajino, se je v eno mer zdehalo.

„Oh, če bi mogel malo spati, vsaj eno urico ali dve ...“

„Pa kar zaspi!“ sem mu svetoval.

„Ali kaj bodo oni rekli?“

„No, če se ženiraš, pa ti ni treba!“ Glej raje skozi okno, saj pokrajina je jako lepa. No, poglej, Ren je že tu!“ sem mu rekel vesel, ko sem za nekim gričem ugledal veliko reko.

Oni gospodje so postali mahoma pozorni, pa ne na Ren, ampak na nas dva. Slovensko govoriti skoraj gotovo še nikoli niso slišali.

„Kako nas gledajo!“ mi pravi hudomušni Janko. „Gotovo so radovedni, v kakšnem jeziku da govoriva!“ Stoj! Meni je prišlo nekaj v bučo. Narediva se, kot da ti ne znaš nič nemščine, jaz jo pa le za silo lomim. Izvrstno, krasno!“

Hotel sem ga zadržati od te neumnosti, ali bolje rečeno od te šale, pa že je rekel s smešno — pametnim obrazom najbližjemu gospodu: „Meine Herr, ist die Rhein?“ in pokazal na Ren.

„Sehr wohl, mein Herr, das ist der Rhein!“ je dobil za odgovor in pri tem naju je začela cela družba pazno motriti. Jaz sem naglo vtaknil glavo skozi okno, drugače bi bil počil od smeha, toda začela sva — ali pravzaprav začel je Janko — neumno igro in morala sva jo izpeljati do konca.

„Lepo te prosim, molči s temi neumnimi pustnimi šalami!“ sem zaprosil Janka, „jaz se komaj vzdržujem smeha.“

„Pa se smej!“ je bil lakoničen odgovor hudomušneža.

Med tem so gospodje med seboj tiho govorili in prejšni, ki je dal Janku prvi odgovor, ga je sedaj vprašal: „Die Herren sind wohl zum ersten Male am Rhein?“

„Ja, R-r-rhein, g-g-gross, m-m-h!“ je zopet rekel Janko in čudno migal z glavo.

„Die Herren sind wohl keine Deutschen?“ se je zopet vsiljeval.

„Vrag ga vzemi!“ rečem nejevoljen Janku, ker sem imel te prijazne vsiljivosti dosti. Gospod je pa menda mislil, da mu kaj pravim, in takoj se je obrnil k meni ter rekel: „Bitte?“

„Gospod, Pavle ima že dosti vaših vprašanj,“ mu je rekel Janko in pristavil „Mh, mh, ja, Rhein, Rhein.“

„Sie sprechen wohl schwer deutsch, mein lieber Freund,“ naju je zopet nagovoril. Sedaj mi je pa bilo to vsiljevanje že preveč.

„Na-a“, se je pošteno odrezal Janko in k meni obrnjen rekel: „Pavle, ti še nisi nobene nemške besede tukaj spregovoril. Kaži tudi za naprej, da ne znaš čisto nič nemščine.“

„Dobro,“ sem mu odvrnil, „ali kaj hočeš s tem? Pustiva sedaj že enkrat one ljudi pri miru. Meni je to jako neprijetno.“

Na te moje besede je naredil Janko posebno navihan obraz in lepo počasi mi je začel razlagati: „Poslušaj, kaj jaz nameravam. Sedaj bom šel za par minut ven na podnik. Ta gospod ki niti ne ve, kak jezik da govori, te bo gotovo kaj vprašal in se hotel prepričati, če znaš kaj nemščine. Ti mu odgovarjaj v katerem jeziku da hočeš, to mi je vse eno. Ko bo on spoznal, da nemščine ne razumeš, se bodo gotovo začeli o nas meniti in ravno na to sem radoveden, kaj bodo o nas rekli. Torej, razumeš?“

„Kajpak, da razumem, ali —“

„Ali, ali? Nič, ali —“ s temi besedami je bil zunaj, predno sem mu mogel kaj reči. Sicer mi je pa ta igra ugajala, že onega vsiljivca sem hotel nekoliko poslušati.

Le kratek čas smo tiho sedeli, kar se oglasi zopet oni gospod: „Eine prächtige Gegend, was?“

„Yes!“ je bil moj odgovor, cdina angleška beseda, ki jo poznam. Pa glej ga vraga, že se je eden zadaj oglasil in mi nekaj tujega govoril, gotovo angleško, kajti razumel nisem nič.

„Veste, jaz znam samo eno angleško besedo in ne več!“ mu odgovorim.

„Mein Gott, spricht er kinesisch?“ vprašal je nek možiček z debelim trebuščkom, ki si je celčas pot z obraza brisal in pihal in dihal, da je bilo veselje ga gledati.

„Eine sonderbare Sprache, vielleicht gar baskisch?“ se je oglasil drugi. „Dann muss er doch auch französisch verstehen! Monsieur, êtes-vous un Français?“ me vpraša prav radovedno po francosko.

„Non, monsieur, j'ai ne suis pas Français!“ mu odgovorim z vsem znanjem francosčine iz sreduješolskih let. In ko me zopet nekaj francosko praša, ga pa še ne razumem ne.

„Monsieur, je ne parle pas français!“ Tako nekako se mora glasiti v francosčini. Če je prav, sem bil že zdavnaj pozabil.

„Ein höchst merkwürdiges Individuum!“ me kritizira nek longin v kotu na konci vagona, z zlatim ščipalnikom in me pogleda ostro, kakor kakega anarhista, tako da sem se mu skoraj nasmejal. Tu mi šine nekuj v glavo. Vzamem tobačnico, potegnem ven par cigaret in jih ponudim v krogu „Prosim, gospodje.“ Trije so vzeli in se zahvalili, ostali so rekli, „dass sie keine Raucher sind.“

„Nikar ne kaditi! Svalčice so lahko mogoče zastrupljene, da omotijo človeka. Počakajte, jaz vam dam skrivaj svoje in zamenjajte jih! Bogve, kdo in odkod je ta človek in njegov spremljevalec.“ Tako je rekel oni longin, seveda nemško, in škilil name, če sem kaj razumel. Jaz sem pa kaj takega že pričakoval in da sem jih zameno svalčic olajšal, sem gledal nalašč skozi okno. Čez nekaj časa sem že zaduhal tabakov dim, so že kadili — pa ne moje svalčice. Sedaj so pa še bolj radovedno gledali in molčali. Bogve, kaj so si o meni mislili. Malo časa na to pa je zopet rekel oni vsiljivec (gotovo je moral biti kak agent): „Vielleicht spricht er aber slavisch?“

„Nein slavisch ist es nicht, denn ich verstehe polnisch, aber diese Sprache ist mir ganz unbekannt,“ se je oglasil zopet drugi. Koliko poljsko da je razumel, sem iz tega takoj razvidel, kajti če bi le količkaj znal, bi moral vendar čutiti, če že na takoj spoznati, da govorim en slovanski jezik. Nato so zopet molčali in gledali mene ter same sebe. Jaz pa sem občudoval lepe kraje in Ren ter se nikakor nisem dolgočasil. Črez nekaj časa je prišel Janko zopet nazaj in me vprašal, kako se mi je v družbi godilo.

„Izvrstno! Niti duha nimajo, da sva poštena Kranjca. Oni mali debeluhar je celo vprašal, če govoriva kitajsko,“ sem mu odvrnil.

Janko se je pa smejal in smejal, da se je vse treslo. Nato sem mu moje pogovore in tudi dogodek s cigaretami v kratkih besedah povedal.

Ravno je vlak obstal v neki postaji, ime sem pozabil. Tu vstopi v naš oddelek voza nek črno oblečen človek, z očali in velikansko glavo. „Čisto gotovo kak, perfoks!“ se je izrazil Janko v svoji dijaški slovenščini in ni se motil, kajti več gospodov ga je prijazno pozdravilo: „Guten Tag, Herr Professor!“

„No, ti nisem rekel! Vsi profesorji na svetu so enaki, kot pečena piščeta v omaki!“ se je razveselil Janko.

„Sedaj boš pa še začel slovensko deklamovati; ali ni zadosti, da pošteno govoriš?“ sem ga zavrnil. Med tem se je začel profesor prijazno pogovarjati in ko ni vedel nič posebnega povedati, jih je po stari navadi vprašal, če vedo kaj novega in dobil običajni odgovor, da nič novega, ampak dosti starega. Le oni debeli možiček se je takoj oglasil in tiho, menda da ne bi Janko razumel, začel profesorju praviti, da govori čisto neznan jezik in naj nas poslušaj, če bo mogoče razumel. In takoj so umolknili in naju poslušali. Sedaj sem pa nalašč glasno rekel Janku: „Vse o nas so povedali profesorju ter mu rekli, naj nas poslušaj, bomo videli, kaj bo povedal, mogoče pa res govoriva kitajsko!“

„Če le ne bo še kaj bolj pametnega povedal. Sem res zelo radoveden.“

Profesor je zelo na uho vlekel vsako besedo in nato rekel, da menda govoriva novogrško in da nas bo starogrško ogovoril. Sedaj sva oba, pa tudi oni zelo napeto pričakovali, kaj da pride. Profesor je vstal s svoje klopi, stopil k nama, nas pozdravil in govoril grško, kar pa nisem nič razumel. Janko je pa takoj začel s svojo gimnazijsko grščino in odgovoril.

„Ah, Slovenen sind sie?“ Ta vsklik profesorjev mi je povedal, da mu je Janko razodel, kdo da sva. Profesor je hotel še dalje grško govoriti, a jaz sem ga pretrgal in rekel nemško: „Za Boga, govorite vendar nemško, čemu bi še tu grščino mešali?“ Od tu naprej je sledil le nemški pogovor.

„Kaj znate nemško tudi vi?“ se je vstrašil oni longin.

„Seveda znam in še pošteno.“ Pri teh besedah so se začeli vsi prisrčno smejati in razvil se je vesel pogovor. Seveda so me prosili odpuščanja radi cigaret, katero sem jim tudi prav rad dal. Govoriti pa nismo mogli nikakor dolgo, ker je prišla kmalu postaja, na kateri so izstopili s profesorjem vred in se veselo od nas poslovili.

Jaz im Janko sva ostala sama v vagonu in se pogovarjala o celi stvari . . .

„Ti veš, že kot dijak sem študiral, kako bi bilo prijetno po svetu slovensko govoriti, če ne bi nihče razumel in me vsakdo občudoval. In danes se mi je izpolnila tedanja želja,“ mi je pravil Janko.

„Imenitno je bilo.“

„Imenitno!“

J. OHTIN:

NAPREJ!

Potegnil čoln sem v ocean
in zavestal. Pa kam?
Naprej tja, kjer nihče ni bil!
Tam moj je cilj! Naprej!
Valovi tulijo, šumijo
in divje se pene,

nezanca se bojijo
naprej ga ne pustijo.
In jaz bi se jih bal? — O ne!
Naj tulijo, ječe
boril se bom in zmagal ali padel.

ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK:

ZASTONJ SPOMINI.

Zunaj je padal sneg. Kakor da je vse umrlo, tako globoka, težka tišina je ležala nad krajem. Tam čez cesto je stala pila. Lesena, široko raztegnjena parna pila. Kakšnih petdeset delavcev je bilo zaposleno tu, razun voznikov iz vseh bližnjih in dalnjih gorskih vasi. In vendar ni sezal noben glas od tam sem v pisarno. Vse je dušil sneg.

Stala je pri oknu in neka čudna zloba in srditost sta trepetali v njeni duši. Ravno danes je petindvajset let, odkar je prišla semkaj. Dvajsetletna, mlada, vesela in cvetoča žena je prišla v ta pusti gorski kot s svojim možem. Vsi bregovi daleč naokrog, vsi gozdovi so bili last bogatega barona. A on je imel po nepreglednih, nekončnih gozdovih svoje gozdarje in lovce, svoje drvare in oglarje, imel je svoje pilane in tovarne palic in druge lesene robe. Tudi ta pila je bila njegova.

Marijin mož je bil direktor a ona je opravljala pisarniške posle. Prišla je sem lahkomišljeno brez straha, kakor da gre na letovanje. Ni mislila, da bo za večno ostala tu, kakor tudi njen mož ni mislil ničesar takega.

Ko sta se vzela, nista imela ničesar; zadolžila sta se za pohištvo pa je bilo treba pridno se latiti posla, da se dolg poravnava. Potem so prišli otroci. Pet. Težko se je seliti z otroci in začenjati nekaj novega. Mož je sicer vedno govoril, da pojde nazaj v svet, nazaj v življenje ali ostali so v gorah in leta so potekala.

Vzela sta se v veliki ljubezni ali tekom let zamorila je puščola življenja vse, kar je bilo lepega in nežnega v njihovih dušah. Že dolgo sta živela molče in tuja eden ob drugem.

Enolično in ubogo je bilo njihovo življenje a v njihova srca ni v vseh teh dolgih letih posvetilo nič solnčnega, novega in svežega. Obubožala sta duševno. Kakor da se jima je izčrpil razum, kakor da se jima je srce posušilo in duša otrpnela v teh gorah.

Zunaj je padal sneg a v sobi je bilo vse tako gluho in tiho.

Z neizmernim, molčečim in brezmočnim gnjevom je gledala Marija skozi okno, kako padajo tisoči in milijoni snežnih pahuljic izpod pustega sivega neba. Sovražila je to sobo, v kateri je osta-

rela, sovražila celo to okolico, gore, gozdove, v katerih je pove-
nelo njeno življenje tako brez svrhe, brez koristi in sreče za
njo samo.

Res, imela je otroke, petero otrok. Najstarejša hčerka omo-
žila se je že pred letom. Drugi štirje so bili sinovi a najmlajšemu
je bil šestnajst let.

Na steni nad pisalno mizo so visele njihove fotografije. Vse
polno fotografij, trideset morda ali še več. Majhni in večji otroci
in skoraj že odrasli. Pogledala je tja in srce se ji je stisnilo
v neki jezni bolečini. Pravzaprav je imela od otrok samo te foto-
grafije. Dokler so bili majhni bili so še njeni a ko jim je bilo
šest, sedem let morala jih je poslati v šole, k tujim ljudem v
dalnje mesto. Tukaj v gorah ni bilo šole. V lesenih kolibah in
bajtah okrog pile menjali so se delavci često in skoro vsi so
bili brez žen in otrok. Vsak od njih prišel je le za nekaj časa
sem, samo ona in njen mož sta bila stalna.

„Danes je petindvajset let,“ ji je šumelo po glavi. „Petin-
dvajset let odkar me je pripeljal sem.“

Takrat sta bila še le pol leta poročena. On je silil semkaj,
misleč, da bodeta v nekoliko letih prištedila toliko denarja, da
se lahko vrneta zopet nazaj med svet. In nista slabo zasluževala.
Sam Bog ve, kako se je vse razpršilo. Enkrat je podpisal
svojemu bratu nekake menice. Brat je bil trgovec v mestu, a ko
ni mogel več dalje, pobegel je v Ameriko, ostavši za seboj vse
silo dolgov. Potegnil je tudi brata v pogubo. Dati sta morala vse,
kar so prištedila a ravno so se pripravljala, da pojdeta čez par
mescev „nazaj v življenje, med ljudi.“

Vedno je nekaj prišlo vmes. Ko so morali otroci v šolo,
stalo je to mnogo denarja. In še zdaj pošiljata mnogo denarja
vsak mesec za otroke in še bo dolgo trajalo dokler bodo stali
vsi na svojih lastnih nogah.

Zakaj, samo zakaj sta šla sem v ta kraj?! Če bi bila ostala
nekje zunaj mogli bi skupaj živeti z otroci.

„Imela bi njihove duše,“ si je rekla Marija in postalo ji je
tesno v srcu.

Pristopila je k fotografijam na steni in jih promatrala. Velika
ljubezen je žarela v njenem srcu za otroke, pa vendar, kaj je
imela od njih?! Pisali so ji kratka pisma in še to redko. Otujili
so se ji zunaj v šolah, v mestu. In tudi ko so bili doma na
počitnicah, jim ni mogla popolnoma prodreti v srce. Nikdar ni
občutila one prave bližine, one krasne topline njihovih duš, srečo
ljubezni, ki ne pozna nič tujega, nič trdega med materjo in
otrokom. Hrepenela je po njih a ko so prišli, jim ni znala reči ni-
česar. Ljubila je njihove oči, usta, lase; njihove glasove, smeh,
vse ali hotela je imeti še več. Včasih je prašala tega ali onega,
ko je sedel zraven nje: „Povej, reci, kaj si zdaj mislil?“ a sre-
čala je le začuden, tuj pogled. „Ničesar“ so odgovarjali ali ona
je vedela, da so nekaj mislili — ali kaj, kaj?! Mučilo jo je to

in vedno je trpela, kadar so bili doma. Trpela je skoraj več, kakor kadar jih ni bilo. Takrat je včasih sanjariła, da bo prišel Branko ali Milče ali Ivica ali Zlata ali Srečko, da bo prišel in dejal: „Mama, jaz ti bom nekaj povedal . . .“ In dolgo, dolgo bo sedel pred njo in povedal bo vse, kar se godi v njegovi mladi duši.

Ali nikdar ni prišel nobeden k nji in nikdar ji ni ničesar rekel.

Ko se je hči možila, trpela je Marija mnogo. Še le ko je bilo vse gotovo je prišla zlata k nji. Dve leti prej že je ljubila svojega sedanjega moža ali materi ni rekla ničesar. Še le ko je on dobil stalno nameščenje in se je bilo treba pripravljati za poroko, je prišla in rekla . . .

Tisti dan, ko je bila poroka, objela je Marija hčer in rekla ji je goreče, iskreno in iz dna duše: „Da veš, kako sem srečna zaradi tebe, hčerka moja! Kako sem srečna, da greš v življenje!“

Zlata jo je pogledala in se nasmehnila: „Povsod je življenje, mama povsod!“

Niti hči ni videla, da tu ni življenja, da tu v tej pusti, strašno tihi pisarni življenja niti nikdar bilo ni, da je življenje njene matere tu izginjalo, počasno in tiho umiralo, kakor svetilka umira, če ji ne dolivaš olja.

Marija je vedela, da govore otroci včasih med seboj, „da je mama čudna“ ali k njej ni prišel nobeden od njih, da bi jo vprašal: „Zakaj si taka, mama?“

Niso prišli, ker ni imela njihovih duš. Oni ljudje zunaj, s katerimi so živeli otroci večidel leta, oni so ji vzeli njihove duše. Njihovi učitelji, gospodinje, prijatelji, vsi oni so si razdelili med seboj duše njenih otrok a materi ni ostalo ničesar, skoro ničesar, tamo malo tuje. plahe ljubezni, ki ni imela nobenih toplih, nežnih in tešilnih besed za njo.

Takrat, ko je to opazila, začela je gledati svojega moža trdo, z veliko obtožbo v očeh. Že prej je polagoma popuščala vez med njima. Zdelo se ji je, da njegova ljubezen ni izpolnila onega, kar je smela pričakovati.

Dolga leta ga je ljubila vroče in globoko. In vedno je čakala na dan, ko bo tudi njegova ljubezen do nje postala krasna in močna, kakor njena. Ali on jo je imel rad in nič več. Njegova ljubezen je bila, kakor sto drugih ljubezni a ona si je domišljevala, da mora on, njen mož, ljubiti drugače, kakor ljubijo drugi možki svoje žene. V začetku niti opazila ni, da njegova ljubezen ni visoka, veličastna pesem bogate, vroče duše, da ni čaroben cvet ognjene lepote polnega srca. Vedno je čakala, da ji odpre zaklade svojega bitja, zaklade iz katerih se crpi lepota in večna mladost srca. Ni mogla verjeti, da ni takega bogatega zaklada v njegovi duši, da je potrošil in dal vse, kar je mogel, da njegovi zakladi niso bili neizčrpljivi, da je njegovo srce vodnjak, ki se da izprazniti a ne gorski studenec, ki ne usahne nikdar.

Zdelo se ji je, kakor da je neprestano trkala: „Odpri, odpri! Pusti me k sebi, kjer je lepo in milo, kjer je dosti ljubezni in topline za celo življenje!“

Ni ji odprl.

Dolgo, dolgo je verovala, da je v njemu neko tajno, težko pristopno svetišče, ali iskala ga je zastonj. Poznejše, po letih, začela je sumnjati v te zaklade, v ta vir. v to svetišče. . . . Pôgledala ga je začudeno in bilo ji je, kakor da mora zaklicati: „Saj ti si prazen, prazen!“

Strašno ji je bilo, ko je prišla do tega prepričanja

In polagoma je začela tudi sama veneti, srce se je praznilo. Če bi bil on tak, kakor je sanjala nekđaj, vzklilo bi novo cvetje v njeni duši ali zdaj je bilo vzeeno. Za koga bi raslo in cvetelo?

Velika puščoba je prevzela njeno dušo. Ali ni se niti mnogo upirala. Kakor, da je moralo biti tako; on ni niti opazil zмене. Tako pride včasih na človeka, da kakor čez noč umrjejo sanje v njemu o lepoti in sreči, umrjejo želje in hrepenenje in on postane drug, osiromašen, kakor pogorelec — ali nihče ničesar ne zapazi. Vsi mislijo, da je isti, kakor je bil, niti on sam se prav ne zaveda, da je mrlič samo včasih, v tihih nočeh vzdigne se v njemu boleče hrepenenje za onim lepim, kar je sijalo nekoč v njegovi duši, vzdignejo se želje za ognjem, ki bi gorel v srcu, za srečo in veseljem, ki igra v žilah tako razkošno, za življenjem, ki bi bliskalo v očeh in osvajalo raj zemski, samo v časih v tihih nočeh. . . . Drugi dan, ko vstane ne ve ničesar več, pozabi na vse tanje, na vse želje, pozabi, da je ubog in mrtev.

Tudi Marija ni dolgo vedela za to. Še le, ko so odšli otroci, ko so odšle njihove mehke, nežne duše od nje in se niso več vrnile k materi, takrat je opazila, da je sama, da nima več niti otrok, da je vsa lepota življenja umrla in obmolknila. Kakor, da je ostala le senca nje same, tako ji je bilo.

Nekoliko let je že, odkar je to opazila. Odšla je takrat gori v svojo sobo v podstrešju. Ko so prišli semkaj pokrstila je Marija to podstrešno sobo: sobica za nedelje in praznike. Tam je njen glasovir, na steni vise gosle, na palicah leže slovenske, nemške, francozke in angleške knjige. Ona je bila odgojena zelo skrbno. Njen oče, profesor, jo je sam poučeval v prirodnih naukah in modernih jezikih. Umrl je že dolgo.

V začetku je bila ta mala sobica „za praznike“ tako topla in mila. Skoro vsak dan sta prihajala z možem gori. Ali polahko, tako da se ni niti opazilo, obiskovala sta vedno bolj redko to sobo z daljnimi razgledi skozi okna, to sobo, kjer je bila „spravljena poezija njihovega zakona,“ kakor sta se šalila v začetku. Vse kar jima je bilo kdaj drago znosila sta semkaj.

Ali soba je postajala sčasoma sama in gluha. Vedno redkejše je eden ali drugi prihajal sem gori in nazadnje je ključ od tega milega zavetišča skoro zarjavel. Otroci so ljubili vrt

in s steklom pokrito verando, „gori“ si ni želelo niti eno od njih. . . .

Pozabili so na sobo, postala je mesto za staro šaro.

Nekoč je prišla Marija gori. Pusto je bilo v hiši, otroci so bili v mestu. Nedeljo popoldne je bilo. Marija se je hotela razvedriti, vzela je gosle, napela nove strune in začela igrati. Ali surovi, neplemeniti glasovi so se zakrohotali po sobi.

Še enkrat je poskusila, s slabimi, drhčječimi rokami Srce ji je v strahu zatrepetal.

Ali zastoj je bil trud. Deset let morda ali še dlje ni igrala, prsti so otrdeli. Vse, kar je bilo lepega v njeni duši, je umrlo.

Odložila je gosle. Dolgo je stala nepremično in brezčutno sredi sobe, kakor da se ne upa ničesar dotakniti.

Kolikokrat je rekla s smehom: Vse sem pozabila, čisto sem podivjala v tej pustinji. Rekla je to delavcem, ki so hodili po zaslužek in po obračune k nji v pisarno, kadar so se spomnili, da je treba iti na pot v živejši svet, predno človek tu v gorah čisto ne otrpne.“

Kolikokrat je rekla in pripovedovala o tem, da je „vse pozabila“ a vendar ni slutila, da je res in da je tako strašno osvedočiti se o tem.

Odprla je glasovir. Ves prašen je bil in ona se ni upala dotakniti tipk.

Hodila je po sobi gor in dol, da se je vzdigal prah za njenimi krili. Vsak mesec enkrat ali dvakrat je prišla dekla sem gor pospraviti. Včasih je šla za njo gledat, včasih ne. Soba se ji je zdela pusta in neugodno ji je bilo notri. Pogledala je malo po podu, skozi okna in odbežala zopet doli. Zrak je bil tu gori težek in mrzel, kakor v prostorih, kjer že dolga leta nihče ne stanuje.

Hodila je zdaj sem ter tia, vzela knjigo iz police in z muko prečitala par stranij Byrona. Ni razumela vsega, kar čita. Tudi to je bila pozabila.

Do noči je ostala gori. Mož je mislil, da je odšla kam na sprehod ali ona je sedela gori nema in brez solz, vsa potrta; kakor da jo je kdo udaril po glavi, tako je bila omamljena. Čutila je, da je umrla v tej sobi vsa poezija njene mladosti in njenega življenja. „Soba za praznike“ — to ime je bilo danes le neusmiljen, grenek posmeh.

Kakor beračica, tako uboga je prišla zvečer doli. In življenje je šlo dalje, prazno, pusto, gluho in brez sreče.

Takrat se je začelo buditi v njenem trcu nekaj trdega do njenega moža. Čudne misli so vstajale v glavi, vsega se je spominjala, vse ljubezni, ktere ji ni dal.

Spomnila se je, kako je bilo, ko je imela prvega otroka, Zlato. Trudna je bila od dela, od računov, od pustega knjigovodstva, od gospodinjskih skrbi. In vzela je v nedeljo popoldne

otroka in sela ž njim v travo na vrtu. Vse je cvetelo okoli nje, gozdovi so dišali, metulji so se zibali nad cvetovi po gorskih livadah. Dete v njenem naročju je zaspalo. Neizmerno lepo se ji je zdelo, da odpočiva tu v zeleni travi z otrokom in se greje na spomladanskem solncu.

Tedaj je prišel njen mož: „Odšel bi doli v vas. Prišlo bo nekaj gozdarjev iz okolice, pa bi se radi malo pokartali. Sicer nimam ravno časa, mesečni obračun bi moral narediti. Jutri mora brezpogojno oditi na pošto. Ali to bi ti tudi lahko naredila. Punčka spi, dekla je ostala doma, imela boš mir.“

V hitrici jo je poljubil in odšel.

Zelo težko je šla takrat v pisarno. Pusto je bilo notri in mračno. In tako trudna je bila. Zunaj so pele ptice, zunaj je bila nedelja. Cel teden je delala v pisarni in v gospodinjstvu ter se veselila na nedeljo, da se bo malo oddahnila. Vendar je vseeno naredila mesečni obračun, ktereга je drugače vedno sam delal. Bilo je to dolgočasno delo, vendar ga je končala na zadnje z nekim posebnim zadovoljstvom. Mislila je, da jo bo pohvalil, ko se vrne, da bo vesel.

Vrnil se je pozno po noči. Pripovedal je, da so se imenitno zabavali, pripovedoval je vtipe, ktere je slišal od svojih prijateljev in zaspal je, brez da bi vprašal za obračun. Niti drugi dan se ji ni zahvalil, da mu je naredila uslugo, še le čez mesec dni je rekel malomarno: „Veš kaj, ti bi sploh lahko delala mesečne obračune. Oni, zadnjič je bil popolnoma v redu in tudi rokopolis imaš lepši, kakor jaz.“

Takrat se ji je zdelo vse v redu in razumljivo še le zdaj čez toliko let se je spomnila vsega tega in zapeklo jo je, kakor bridko razžaljenje.

In še sto drugih malenkosti ji je prišlo na misel. Če je bil on malo bolan, ona ni vedela kaj bi mu naredila, da bi mu bilo lažje. ali če je njo bolela glava je rekel ozlovoljen: „Molči že enkrat o tvoji glavi! Slišal sem danes že najmanj desetkrat to povest.“ Oči so se ji orosile in molčala je. Rekla mu je za to, da jo boli glava, da bi jo pogladil, pobožal, da bi jo poljubil in bi glavobolja prenehala.

„Ve ženske ne morete živeti brez teatra in komedij!“ to je bila ena njegovih najbolj priljubljenih fraz,

„Jaz želim, da vem, da vidim, da čutim, da me ljудиš,“ branila se je ona.

„To je tisto.“ je odgovarjal. „Ve ženske hočete, da se vam vse pove in pokaže, v čustva ne verujete.“

„Tudi čustva iščejo izraza, silijo na dan,“ si je mislila.

Ali to je bilo davno.

In vse se je zdaj vračalo. Vse, kar ji je storil krivičnega.

Prišla je v te gore samo njemu za voljo a on se je tako malo brigal za njo. Včasih je odpotoval za par dni v kako večjo mesto po poslu. Vračal se je bolj gibek, svež, novo, elegantno

oblečen z raznimi malenkostmi za svojo lastno potrebo. Njej je prinesel kakšen dar, kateremu se je videlo, da je kupljen v naglici, samo tako da ne pride ravno praznih rok nazaj.

Če bi bilo več ljubezni v njemu bi bilo vse drugače, ali on je morda nevede vedno ubijal vso poezijo v njihovem zakonu.

„To vse, kar ti zahtevaš, to so neumnosti! Do dvajsetega leta jih še pojim, poznejše pa postanejo smešne,“ je rekel mnogokrat in ona mu je verjela, dokler ni res vse v njej zamrlo in se izgubilo za vselej.

Molčala je, vedno je moičala. V očeh mogel bi ji včasih brati vse ono, kar mu je v duši očitala, česar ga je krivila ali usta so ostala nema.

Počasi se je zbiralo ogorčenje v njej, raslo in se večalo a danes je doseglo svoj vrhunec.

Danes čez petindvajset let, odkar so tukaj daleč proč od resničnega življenja, danes mu bo povedala, da jo je prevaril, da je zaradi njega njena duša otrpnila in umrla.

Njeni lasje so čisto beli, čeprav ji je še le petinštirideset let in srce je polno razočaranja.

Zdaj, ko bo prišel od pile, bo stopila pred njega in zalučala mu bo v obraz: „Glej, kaj si storil iz mene! Kaj si mi dal za mojo mladost, za mojo lepoto, za moj razum, za mojo dušo. Vse si zlomil, uničil, kakor neumen otrok svojo igračo. Moje srce je prazno, moja glava puhla, duša pusta, kakor pogorišče! Sovražim te!“

To mu bo rekla.

„Sovražim te,“ mu bo rekla, „ker bi bilo najino življenje lahko drugačno, ker bi bili lahko danes bogati in polni sreče, če bi bil ti to hotel! Zdaj nimam niti otrok! Niti eden od njih ne ljubi glazbe, ne ljubi knjig, ne ljubi ničesar, kar sem jaz ljubila v svoji mladosti. Drugačni so, tuji so mi. A jaz nisem kriva. Zakaj me nisi bolj ljubil, tako kakor je bilo potrebno? zakaj mi nisi dal malo svoje duše, ako si jo imel! Drugače bi bilo. Žalostna sem nad vsem tem. Žalostna nad temi dolgimi leti minole mladosti, minolih čustev, ki so umrla, ker jih nisi znal gojiti. Danes mi je žal, da sem tvoja žena!“

Ravno tako mu bo rekla: „Danes mi je žal, kesam se, da sem tvoja žena! Da sem sploh kdaj bila!“

Pristopila le zopet k oknu in vsa se je tresla od razburjenja. V srcu jo je grizlo nekaj strašnega, neko vroče sovražtvo. Drugačno je njeno življenje, kakor je mislila, da bode. A kdo je kriv? — On!

Zameglilo se ji je pred očmi, zdelo se ji je, da bi mogla to na njem strašno maščevati. Mogla bi ga udariti v obraz, narediti mu nekaj zlega.

Dolgo je stala pri oknu in gledala v snežni metež.

Odprla so se vrata in vstopil je njen mož. Sneg se je topil po njegovem obrazu in po redki sivi bradi. Snel je kapo in okrogla plešasta glava je izgledala zdaj še bolj ubogo. Oči njegove so bile rdeče in vnete.

„Oh, truden sem do smrti!“ je vzdihnil. „Od ranega jutra letam okrog, kakor pes. Tako življenje, moj Bog!“

In padel je na stol ves slaboten in ubog. Bilo mu je še le petdeset let ali pusto, dolgočasno in enakomerno življenje ga je bilo popolnoma izcрпило. Bilo je tudi v njemu nekdanj vsega: malo svežine, veselja in eneržije — ali kakor se voda v vodnjaku hitro potroši, ako nima od nikoder novega pritoka, tako je izginilo vse tudi iz njegove duše.

Obrisal si je z robcem obraz neprestano vzdihujoč.

„Kako se mora človek mučiti! In da nima ničesar od tega. Same skrbi, skrbi, skrbi. In nikdar konca.“

Ona je molčala in ga opazovala, zmedena in začudena. Še par trenutkov prej je trepetala, kakor v vročici od razburjenja a zdaj je naenkrat vse nekako otrpnilo v njej, kakor da ugasneš svetiljko. Zdaj je svetlo — in tema že skoro v isti tren.

„Zakaj tako molčiš?“ jo je vprašal on. „Kaj ti je?“

„Ničesar, ničesar,“ je rekla ona z nekim čudnim, tujim glasom. In zopet se je zagledala v moža in ga gledala dolgo, dolgo. Kakor da ga že davno ni videla, še nikoli.

Saj je tudi on star, izcrpljen. Da, celo bolj, kakor ona.

Ako je skrivil njej, skrivil je tudi sebi. Kako so njegove oči trudne in prazne. Popolnoma prazne, apatične. Ničesar niso znale oteti življenju.

Ali se more tak človek sovražiti? Tak ubog človek?!

On si je trl roke, da bi se malo ogrel. Vstal je in pristopil k peči.

„Kaj imamo danes za obed?“ je vprašal.

In to vprašanje, to vsakdanje stereotipno vprašanje, ki je skozi leta že izraževalo skoro edini interes njegovega življenja, pobudilo je v nji neki žalostni in ob enem zlobni smeh.

„Ne vem; pozabila sem, kaj sem naročila zjutraj dekli, da skuha. Imela sem danes druge misli,“ je nadaljevala razdraženo. In zopet se je zgenilo v nji nekaj grenkega.

„A kaj si mislila? Kaj ti je?“ jo je izpraševal on.

„Danes je petindvajset let odkar smo tukaj v tem kraju,“ je rekla ona z očitanjem v glasu.

Malo se je zdrznil nad njenim odgovorom, zamislil se je nekoliko, vstal in počasi, trudno začel stopati po sobi. „Minilo je, minilo. Zastonj si človek stare glavó. Hm, starost, starost prihaja.“

„A mogla bi nam biti ta starost lepša in toplejša,“ je vzkripela ona.

„Moj Bog, koliko ljudij se dokoplje dandanes do premoženja?! Vsaki stoti. Zakaj da se grizemo, če nismo med njimi.“

„Ne mislim premoženje. Nekaj drugega mislim. Malo duše, da smo si ohranili, malo vedrine . . .“

„Tudi z dušo ti je taka v življenju, kakor z premoženjem. Eden jo dobi, drugi jo izgubi v življenju. Jaz sem jo izgubil, zdi se mi. Niti me kaj posebno veseli, niti me kaj posebno boli. Da se naspim, odpočijem, najem, to želim, a vse drugo so neumnosti, verjemi.“

Njo so polile solze.

„A meni niso! Meni je žal, žal, da ni drugače! In bilo bi, če bi bil ti drugačen. Tako si tudi moje sanje zadržal.“

On se prime za glavo. „Za božjo voljo, kaj vendar hočeš?! Vse je neumnost. Leta teko tako ali tako. Kaj hočeš? Ko je že tako, je treba molčati. Naj se živi, kakor se je živelo dozdej. Truden sem, lačen sem. Pojdiva na obed, jaz moram kmalu zopet na delo. Nekaj nam nagaja pri stroju. Molči, ne jokaj. Tudi jaz molčim. Kakor mora biti, tako je.“

In odšel je s svojo vulgarno filozofijo, ki je tako neusmiljena. Neusmiljena in resnična.

A ona je čutila, da je vse zastoj, da je zastoj kesanje in spominanje. Ničesar, ničesar se ne da več popraviti, predrugačiti. Nič ne koristi niti srd, niti grenkost, nobene besede in noben čin. Življenje pojde dalje, kakor je šlo dozdej in z vsakim letom, z vsakim dnevom postajala bodeta oba bolj uboga, bolj zapuščena.

In odšla je, da obeduje z možem, kakor vedno dozdej.

KSENIJ VERIN:

IZ CIKLA „DOMA“.

1. OB VRNITVI.

Ko sem po beli cesti
se vračal v rodno vas,
mi je bilo pri srcu,
da plakal bi na glas.

Pomladi čakajoča njiva,
mladosti moje mati,
me je vsprejela: „Dragi,
kaj nisi mogel tu ostati?“

Iz mojih sočnih grudi
bi leto ti za letom
cvetela in zorela sreča,
ki iščeš jo zaman med svetom —“

„O njiva, moja njiva,
da prej bi, kar sedaj vem, vedel,
verjemi, nikdar sreče
med svet bi iskat ne zabredel.““

Kaj vse je bilo v teh besedah
le Bog nebeški ve,
in oni, ki se je prevaran
domov povračal čez polje! . . .

2. POMLADANJA.

Izza gor je vstala zarja
in se začudila:
„Bog me, kje sem danes
toliko se zamudila?“

Ali danes me prehitel
kmetič je z lopatto,
da prekoplje njivo črno
in jo z zrnjem obdari bogato — —

Dolgo že sem vedno prva
se sprehajala po polju
in pozdravljala deviške breze,
sanjajoče na pomolju . . .

Bog daj srečo, dobri kmetič,
Bog ti delo blagoslovi,
da veselje v tvojo hišo
prineso jesenski dnovi! . . .“

3. NA POLJU.

V lahkem vetru pripogiba se pšenica
in šumi,
kakor da o blagoslovu božjem
in o kmetičevih upih govori — — —

O kako vabljava je in lepa
polja žitnega povest,
sedel bi in jo poslušal
od večernih do jutranjih zvezd.

Vem, ob njej bi zabil
na ves svet
in nemoten zaživel trenutke
kot živi jih celo leto kmet:

Sladko v srcu bi začutil upe,
ki poji jih znoj
in rodijo se, ko vzbuja njive
pomladanjih žarkov soj.

Za pomladjo bi poletnih dnevov
v duši se vzbudil odsvit:
ur soparnih težka mora,
strah z molitve — rožami ovit — —

In potem bi videl, da oblaki črni,
nenasičeni volcje,
so utihnili na nebu in da po deželi
rumena jesen z bogatimi darovi gre —

A nazadnje bi se čutil v gorki izbi,
v družbi žene in otrok
z vsem preskrbljen in hvaležen,
da mi bil je dober Bog — — —

Ah, kako bi tej povesti lepi
lahko srečen bil junak,
a na srčno žalost jo le sanjam,
ko šumi pšenica zlata v mrak —

4. KMETIŠKA.

Žalostno na svetu meni
brez dekleta
v večnost mi potekajo
moja mlada leta . . .

Kolikrat sem sanjal
o prelepi koči,
o zelenem polju
in o dekllici cvetoči!

Prav tako sem mislil:
„V beli koči njeni
bodeva živela
jaz njej, ona meni.“

Pa njen oče, trd kmet,
mi je pokopal veseleje:
„Nikdar pred oltar,“ je rekel,
„siromak jo ne popelje!“

Dobra moja ljubica
dolgo je jokala,
a nazadnje se besedam
je očetovim udala — —

Ko zvonili so zvonovi farni
in k poroki šli so svati,
takrat zapuščen mladenič
sem začel jokati,

sem začel jokati
in tako sem sklenil:
ker le njo, le njo sem ljubil,
z drugo se ne bom oženil — — —

ELVIRA DOLINAR:

DEMON ALKOHOL.

Fantje so se stepli, a enega so obklali, da težko, če bo še kedaj okreval. Taki in slični dogoldjaji z bolj ali manj tra-gičnim izidom so kar na dnevnem redu. Napije se nade-polna mladina sladke kapljice, ki jo je Bog podaril v tako obilni meri, napije se do nezavednosti. Ko jim gineva razum v vinski meglici se počnejo zbadati in pikati; iz tega nastane prepir in kot zadnja posledica uboj. Ako se ne morejo takoj spoprijeti, spravijo svoje sovražtvo do druge, ugodnejše prilike, ki se jim gotovo nudi prej ali slej. Ne prizanesejo si pa gotovo ne. Spla-čana mora biti vsaka i najmanjša stvar. A kako radikalno se splača, o tem znajo povedati bolnišnice žalostno istorijo.

A kaj je uzrok tej nepopisni posirovelosti? Vino in zopet le vino.

V našem kraju se pridela silno mnogo vina. Ker deloma pridelek ni tak, da bi bil za trgovino, deloma ga pa kmetje v ceni previsoko držo ga ne morejo prodati. Ker ga pa tudi pri naboljši volji ne morejo vporabiti doma in ker hočejo priti tudi na svoje troške ne preostaje drugo, nego točiti ga na domačem vinoču. Tako se vrste hiše v vasi. Druga za drugo otvorijo gostilno in tu popiva ljudstvo brez konca in kraja. Fantje, ki imajo sicer tudi doma dosti piti, se zbirajo v teh beznicah. Ves svoj zaslužek znosijo semkaj ter ga zapijejo do zadnjega novčiča, ker je pa vino po ceni, ga za svoj denar dobe uže precejšnje množino, tako, da so vedno pijani. Ker pa tudi doma ne zmanjka

nikoli rujne kapljice se ti ljudje le malokedaj popolnem streznejo. Ni tedaj čuda, če se jim zmrači razum, da svojih dejanj več ne morejo presoditi.

Sploh opažamo, da v obče nivo moralitete vedno bolj in bolj pada. Med možkim spolom se strahovito razširi posirovelost. Uže dečki na paši, če se stepajo za kako otroško malenkost si grozijo: „Nož ti bom porinil, da ti bodo čreva visela ven. Znan mi je slučaj, ko sta dva mala dečka vzela s seboj v šolo dolg kol, da bodeta spotoma ubila tovariša, ki se jima je bil na paši zameril. No, poslednjega mati, ki je videla ves prizor, je šla za njima, ta je napravila konec vsej razprtiji s tem da jima je konfiscirala kol.

A čim raste deček, raste ž njim tudi njegova sirovina. A ko doraste imamo pred seboj junaka, ki se glede podivjanosti lahko koše s kakim abruškim tolovajem.

Da taki ljudje tudi pri delu ne morejo biti posebno rabljivi, se umeje samo po sebi. Tako propada rod vedno bolj in bolj, a odpira se mu žalostna perspektiva v bodočnost.

Vinske gorice, ki bi imele biti blagor našega ljudstva, so mu v pogubo in propast.

A kako zabraniti temu rastočemu zlu? Kako navajati ljudstvo do treznosti? Kedo jim bo zabranil vina piti, ki si ga sami pridelajo?

Duhovščina, ki ima velik upliv na ljudstvo, bi bila prva, ki bi morala poučiti ljudstvo o pogubnosti alkoholizma. Deloma to tudi stori, a žal, da z jako klavernim uspehom.

Toda več kot to, mislim, da bi pomagalo, ako bi se kmetu zabranilo točiti vino na drobno. Uvedeni so bili ti vinotoči v svrhu, da se kmetu olajša razpečavanje vina, ki ga drugače ne more spraviti v promet. Pospešiti se hoče s tem obče blagostanje. Da je pa tak način reševanja samo hoja v kolobaru mora spoznavati vsakdo, ki zna misliti. Blagostanje dežele se torej ž njim ne poviša.

Ako kmet svojega vina ne bo mogel stočiti, bo kmalo sam spoznal, da je za njegovo gospodarstvo ugodneje, ako obrača svojo pozornost na njive in hlev, bolj ko na nograd.

Morala bi se pobrigati pa tudi oblastva za to, da bi kmet dobil primerne nagrade za posebno lepe in dobre pridelke kmetijstva. Mislim si to n. pr. tako: kedor pridelal na orali zemlje največjo množino kakega sada, naj bi bil nagrađen. Ali kedor more pokazati najlepši sad, naj dobi nagrado ali pohvalno medaljo. Kmetje konkurenti bi prinesli svoje pridelke na občino. Tam bi se zbrali najboljši pridelki ter bi se poslali na okrajno razstavo, ki bi se imela vršiti redno vsako leto. Podobne konkurence razpisuje tvrdka za semena E. Mauthner v Budimpešti in sicer z jako dobrimi uspehi. Ako zamore to posamična tvrdka v reklamne svrhe, zakaj ne bi zmogla n. pr. napraviti kaj sličnega kmetijska družba? Gotovo pa bi bile take konkurence

v občini blagor in procvit kmetijstva, ker bi kmet imel bodrilo pri svojem delovanju.

Kmet bi pa sčasoma tudi spoznal, da ga ne redi vino, ampak kruh. Dostopen bi bil kmalu tudi laglje pouku o škodljivosti alkoholizma, ki se mu zdaj vidi le kot kruto kratenje njegovih pravic.

Naše kmetije se se povzdignile v dobi, ko je bila uničila peronospora stare vinograde, a novih, američanskih še niso bili zasadili. Videč, da jim vsiha njih stari vir udali so se takrat z vso vnemo poljedelstvu, in to je mnogo kmetov v malo letih vtrdilo. A nogradi s cepljenimi, američanskimi trlami rastejo iz zemlje ko glive po dežju. Kamor se ozreš, ti štrlijo nasproti nelepi koli, po kojih se ovijajo trte. Hitro se je spremenil zopet značaj krajine, a bojim se, da ne na boljše. Vsi znaki kažejo už nazaj. A bogastvo dežele se bo vtopilo v vinu.

MITJA:

PO PRVEM DEJANJU.

Podprla si je glavo z obema rokama, tako da so ji gosti črni lasje zakrili prste kakor mehka, dehteča svila. Nepremično je sedela in gledala, kako je zunaj mirno in počasi umiral dan, minuta je šla mimo za minuto, počasi in enakomerno. Motno so gledale oči skozi okno, tako trudne so bile, da niso vztrepetale niti enkrat. —

Tako je slednjič vendarle prišel ta večer. Mnogokrat zadnja leta se je poskusila zamisliti v ta trenutek, popolnoma tako, kakor je pričakovala, da pride. Mislila je vedno, da se bo tako zgodilo. Res, da je včasih upala, da se nemara vendarle še vse preokrene, da ne zavije pot na to žalostno pokrajino, — ali na tihem, čisto na dnu srca je bila vedno mračna misel, ki je pričakovala teh krajev in tega večera. In res se je zgodilo vse tako: Dopoldne je dospela sem, predstavila se je vsem predpostavljenim, kakor je potreba — in zdaj se prične tista imenitna, tista velika misija. Zdaj je učiteljica na dvorazredni vaški šoli, v Črnem dolu. — — —

Nepremično je strmela skozi okno. Že so jo skelele oči, tako silno trudna je postala glava in tako izmučena, da je čutila, kako ji trepečejo žile na sencih. In vendar se ni niti zganila, niti za hip ni okrenila glave, še z očmi ni trenila. Spomnila se je, kako je sedela nekoč ves večer v svoji mali sobici, glavo podprto s trudnimi rokami. Vse meglene in žalostne so bile pokrajine, ki so po njih takrat potovale njene misli, oči pa so strmele v luč na mizi, mirno in nepremično. Natančno v plamen je gledala, toliko časa, da je izginilo vse — — — Samo toliko

se je še spominjala, da je prihitela mati, da se je sklanjal nad njo njen ljubeči obraz. —

V hipu, ko je šla ta slika mimo, je občutila nekaj kakor tesen strah. Mislila si je, kako bi bilo, ako bi se ji sedaj zgodilo tako, ako bi se ji sklonila izmučena glava čez mizo, ako bi omahnile roke . . . Za hip se ji je stisnilo srce, da je vztrepetala, potem pa je zopet mirno strmela skozi okno.

Spodaj v hiši nekje so se začuli koraki. Zgenila se je in je poslušala, kako odmevajo koraki po veži, najprej od vrat proti stopnicam, potem zopet nazaj in naposled so se odprla nekje vrata in nato je vse utihnilo. Malomarno in skoro nevede je sledila v mislih korakom: zdaj je pač vstopil v sobo — učitelj, ki je prišel domov —, zdaj je sedel k mizi in je vzel na kolena najmanjšega dečka. Mal, bled fanték je to, popoldne ga ji je kazala učiteljeva soproga, suha in dolgočasna gospa; ko mu je pogladila ličeca in mu je pogledala v oči, se ji je zdelo, da je ta izraz podobem nečemu znanemu, a ni vedela čemu. —

Zunaj se je že zmračilo. Narahlo je dahnil veter; toliko, da so vztrepetali listi na jablani, dva sta se odtrgala in sta se spustila v malih kolobarjih na tla. Po nečem je bil duh zunaj in je prihajal skozi odprto okno tudi v sobo; tisti duh, ki veje jeseni z uvelega listja, ki leže na dušo v čudno tajinstveno tesnobo, da je človek žalosten in sam ne ve prav, zakaj.

Nasmehnila se je nalahko.

Saj jih je vendar še toliko drugih, ki ravnotako sede nocoj prvič v samoti in čakajo, da se dvigne zavesa drugega dejanja. In vendar. — —

Da bi bila vendar ustvarjena tako kakor druge. Trideset sovrstnic je bilo v razredu, vse mlade in življenja polne; včasih v šoli jih je opazovala in je mislila, kako jim lepo teko ure. Nikoli ne mislijo na žalostne stvari, smejejo se in pozdravljajo življenje in tudi življenje jih pozdravlja. — — Ona pa je sedela med njimi z zamišljenimi, bogvekam zasanjanimi očmi, nikoli se ni smejala z njimi. Včasih se je čudila, odkod jim pride toliko veselja, da se jim more smejati srce dan za dnem. Tudi sama je poskusila, da bi priklicala vesele misli v srce, toda nikoli se ji ni posrečilo. Če se je hotela včasih nasmejati, je bil smeh tuj in nenaraven; ustnice so se pač smejale, srce pa je mislilo na ciprese in na megleno jesensko nebo. Neizmerno se je bala samote; takrat so jo posetile tiste žalostne misli v tako določnih oblikah, da je trepetala v čudni grozi. Bodočnosti se je bala in te dolge samotne poti in noči brez upanja in sanj. In še nečesa drugega, nečesa neznanega, sama ni prav vedela, česa. Zato se je bala samotnih ur, zato je hotela družbe in glasnih, šumečih besed, — ali, kakor se je trudila, da bi se udomačila v nji, ni šlo. Včasih, kadar so njene tovarišice pripovedovale o solncu in o življenju, je dolgo poslušala molče, potem pa se je nena-

doma zasmejala s tako glasnim in tako čudnim smehom, da so jo pogledale s prestrašenimi obrazi.

Nocoj je šlo vse to počasi mimo nje. Spomnila se je na tovarišice; in vsako posamezno je mislila, po vrsti si je predstavljala njihove obraze in njihov glas. In na zadnji dan, ko so se poslovile vse so bile tako vesele; mislile so pač: eno ali dve leti bo hudo, potem pa pride on, adjunkt z lepimi brki ali pa recimo bogat mlad trgovec z zdravim, cvetočim obrazom — in življenje bo zopet lepo. Njej pa se je zdelo, da se poslavlja od mladosti in od vsega. —

Nakrat se je nehote ozrla po sobi. Tam na postelji je ležala kitara, edino, kar jo je razen par knjig spremljalo tu gor. Najdražja ji je bila; saj je ž njo preplakala dolge samotne večere, nji je pripovedovala v tesnih urah strah srca, ko ni imela nikogar, komur bi odkrila bolest nemirne duše.

Nikomur bi je ne dala; zdelo se ji je, da bi ž njo odšlo nekaj, kar je bilo del nje, del njene bolne duše. Ko bodo šli mimo samotni večeri, se bo morda ob njeni pesmi nekoliko umirilo srce — ali pa ji bo nemara še bolj tesno, še bolj žalostno . . .

In tako bo počasi umiralo življenje. Čisto neopaženo in samo s seboj; nemara polagoma še sama ne bo več vedela, za to. Mogoče pride včasih kdo mimo, da jo spomni, da gre tam zunaj veliko, mogočno življenje, samo spomni jo, potem pa odide dalje, svoja solnčna pota. Če pride morda kdaj mimo tisti fant, ki jo je ljubil nekoč, potem pa se je izgubil po svetu, bogvekam. — — —

Takrat je hodila na ples, ki so ga priredili gimnazijci. Tudi on je bil med njimi, bled suh fant, s svetlimi, dolgimi lasmi. Čudno ji je bilo, kadar je mislila na ta obraz; tako čudno surove poteze so bile zarisane v njem, neodkritosrčen se ji je zdel in predrzen in čisto nič lep. Tudi govoril je predrzno z vsemi drugimi razen ž njo, skoro sovražil je vse druge in tudi oni ga niso marali. Obleko je nosil vedno zanemarjeno in tudi drugače se mu je slabo godilo. Njegovi sošolci so ji pravili, da si je sam kriv; od doma da sicer res ne dobiva podpore, ampak inštruiral bi lahko, a noče. Raje strada in čita knjige, veliko da čita in celo sam menda piše — —

Tudi ona ga izpočetka ni mogla trpeti. Tako čuden, sovražen nasmeh mu je igral vedno okrog ustnic; kadar je govoril, se je včasih zasmel glasno in izzivajoče, oči pa so gledale mračno in neodkritosrčno. Na plesu navadno sploh ni mnogo govoril ž njo; ko sta plesala, je molčal, samo včasih je rekel besedo ali stavek, kratko in rezko. Ko pa jo je spremljal domov, je bil ves drugačen; o svojem domu ji je pripovedoval in o čudovitih, daljnih sanjah, ki so doma bogvedikje za gorami. V takih trenutkih se mu je glas ves spremenil; nič več ni bil predrzen in

tuj, mirno je govoril in zelo hitro, kakor bi se bal, da ji ne bo mogel vsega povedati.

Pravzaprav sama ni vedela, če ga je kdaj resnično ljubila. Vedela in čutila pa je dobro, kako silno jo ljubi on. Včasih, kadar ji je bilo tako nerazumljivo tesno in je trepetalo srce v bolesti in grozi, jo je gledal z ljubezni in sočutja polnimi očmi, da je čutila, kako globoko da jo razume.

Da, razumel jo je on kot nemara nihče drug ne tako. Njegova pisma so bila tako čudna; včasih so bila mirna in upanja polna, takrat ji je pripovedoval o španskih romancah, o sanjah in o orientalskih nočeh. Včasih pa so bila pisana v brezmejni disharmoniji in nezadovoljnosti; taka so bila največkrat. Zdelo se ji je, da mora biti silno nesrečen v takih urah; pripovedoval ji je takrat o viharju in o čolnu brez jader, o izgubljenem življenju in o ugasli mladosti — — Nekaj časa se je čudila takim pismom in jih ni razumela, potem pa je začutila, da jo razume, vedela je, da so zaradi nje tako silno nemirne in razdvojene njegove misli.

Nekoč ji je pripovedoval o Italiji, o umetnosti antike in renesanse, o južnem nebu in o lepih, mehkih nočeh, ki so tam na jugu. Daleč nekam so mu strmele oči, nakrat pa se ji je ozrl v oči in jo je prijel za roko in je vzkliknil:

„Zakaj, Minka, zakaj ne bi midva pogledala tja dol. Zakaj ne bi stopila v tiste kraje, da vidiva lepoto, ki je doma tam spodaj. Poskusi, Minka, zaupati vsaj nekoliko v mene in v mojo moč, nasloni svojo trudno glavico na moje prsi in ne misli tistih žalostnih, samotnih misli. Zaupaj, Minka . . .“

Ona pa ni mogla zaupati niti za trenutek v bodočnost — — :

„Ne; saj ne bo nikoli prišel dan, da bi se izpolnile sanje, ki so v Tvojem in tudi v mojem srcu. Saj zaupam v Tvojo moč, v sanje in v zlate gradove pa ne verujem, zato ne, ker se mi zdi, da jih ni — — —“

Čutila je, kako so vztrepetale njegove oči. Nič več ni govoril tisti večer; kadar pa ga je pozneje videla v družbi, se ji je zdelo, da je izraz njegovega obraza še bolj predrzen in še bolj izzivajoč. —

In tistega večera, ko so plesali zadnjikrat, se je spominjala čisto natančno. Takrat je bil tako čuden; oči so mu žarele v nejasnem ognju in smejal se je glasno in hrupno. Včasih se mu je nenadoma izpremenil izraz obraza, stisnil je ustnice z zobmi in je pogledal z upornim pogledom okrog sebe. Ko sta plesala, ji je pripovedoval z odločnim, zamolklim glasom, kakor bi govoril sam s seboj. Tesno ji je bilo, ko je poslušala, besede pa si je zapomnila natančno, kakor bi jih imela napisane.

„Daleč, daleč od tod, na jugu, kjer so lepi večeri, polni mesečine in čudovitih bajk, se razprostira široka ravan. Ravna in velika se širi na vse strani, obzorja ji ne dozre oko. Mirno je tam, samo reka šumi, ki teče sredi nje, široka in temna. Tam

sta živela некоč dva brata v hiši očetovi, ki je stala ponosna in visoka ob reki. Tam sta živela in sta poslušala dan za dnevno šumenje valov, ki so potovali mimo v daljave. Nekeč pa sta se napotila ob reki navzdol, da poiščeta čudo, ki je poklicalo v globoki uri srce. Dan in noč sta potovala, zdelo se jima je, da bi moralo ugasniti solnce, ako ne prideta tja, kamor je pot srca, vzbujenega v čudnem, nerazumljivem trenutku. Potovala sta, ravnini pa ni bilo konca. Neko noč pa, ko sta utrujena počivala ob bregu, se je zasmajalo v daljavah s silnim smehom. Začudenā in vznemirjena sta poslušala; smeh pa se je valil skozi temo kakor silna brezkončnost — — —

Poslušala ga je in ga ni razumela. Ozrla se je vanj; poteze okrog ust so bile predrzne in izzivajoče, nekaj upornega je bilo v njegovih očeh. —

Potem pa je nekega dne nenadoma izginil. Nihče ni vedel, kako in kam, od nikogar se ni poslovil in tudi od nje ne. Samo v pismu, ki ga ji je pisal zadnji večer, polnega nemira in disharmonije, je povedal nakratko, da gre. —

Zdaj je že davno vse mimo. Samo njegova pisma so ji ostala, tih spomin na mladost, na življenje. Bog vedi, če pride še kdaj mimo; kadar bo miren in tih večer, bi se oglasili koraki spodaj na cesti — — — Ali pa da bi ji pisal kdaj, majhno, drobno pisemce ali pa vsaj razglednico, iz daljne tujine. Zdaj je čutila, kar ji je bilo včasih nejasno, da je ljubila tega fanta, da ga je ljubila, ker je bil nesrečen in zapuščen, kakor ona sama.

Čisto tema je že bilo v sobi. Zunaj je dihala jasna jesenska noč; zvezde so blestele z neba, tiho in pokojno. Tesno ji je objelo srce, leglo je na dušo, silno in težko, da je vztrepetala. Stopila je k postelji in prsti so krčevito udarili na strune. Presekan glas je planil v temo kakor bi zaplakal v daljavi nekje zapuščen, bolan otrok — — —

MITJA:

BESEDE.

V tvojih očeh je nemir
v tvojih očeh je strah
v tvojih očeh radosti ni
pogled tvoj tak daljen, tak plah — — —

Kje so bile ti misli samotne,
da so priklicale mrak ti v oči;
kje so poljane, da sanje tak trudne
to se vrnile z daljne poti?

Ne glej tja, ljubica, ne na ono stran —
tam je tema, tam je noč;
daj mi roko in vso svojo bol
in zaupaj v mladost in moč.

NEZVÁN:

MOJA FANI.

Otožen bil za mé je čas,
ni sreče zvezda mi sijála,
življenje sem sovražil jaz,
na tihem duša je jokála . . .

Ugledal Têbe sem — smehljáj
Tvoj žalost je razpršil v méni,
odprli vhod mi v sreče raj
poljubi Tvoji so ognjêni . . .

Sladkó mi govorila si
med sólzami tolažbepolno
in up mi spet vzbudila si,
ozdrávila mi srce bolno . . .

Življenje zdaj mi je sladkó,
spojili sta se naju duši
in ne pekêl in ne nebó
naj zveze najine ne zruši!

Med nama bivaj sladka vez
do groba se ljubiva, Fani,
pa sto ovir naj pride vmes:
Ti vedno zvesta mi ostani! . . .

SMEŠNICE.

Pričujočnost duha.

Lekarnar (ko pride v noči domov in najde tata): „Kaj pa tu iščete?

Tat: Nič, nič... mi je že bolje.

Urhunec raztresenosti.

„Ali, gospa profesorjeva, zakaj ste tako slabe volje?“

„Samo si predstavite, moj mož je kupil naši kuharici dragoceno kožuho vo bo, meni pa je položil na mizo pismeno štirinajstdnevno odpoved.“

Razpisujemo danes

osmi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji, so ti: Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 15. avgusta. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene 50:

1. *Terak. soha s cveticami* (po sliki).
2. A. Aškerc: *Junaki* (krasno vezana knjiga).
3. *Pogled na Šibenik* (slika v okvirju).
4. *Majol. košarica za cvetlice*.
5. Minka Govekar: *Dobra gospodinja* (krasno vezana knjiga).
6. *Dekorativni kip*.
- 7.—8. *Posodice za kavo* (tri skudelice in krožniki z napisom: „Vydrova žitna kava“).

69. Uganka.

Rudolf Vendimir, Ljubljana.

z a z e z o z u

Z a podgane lovim in miši,
z e otroku pretim, ki ne šliši,
z o sem gost v siromakovi hiši
z u pa norčavosti čas zapiši.

70. Rebus.

Marica Doušak, Sv. Križ.

Sila **Pomoč**
Sila **Pomoč**
Sila **Pomoč**

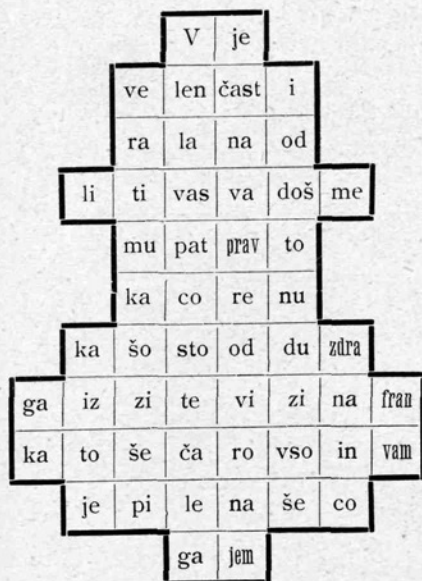
71. Uganka.

Gabrijel Lapajne na Pečinah.

Naprej me beri: jaz sem svetnik,
ki kmet vsak posebno me časti.
Obrni me nazaj: v cerkvah svetih
redkokdaj pogrešate nas vi.

72. Konjiček.

Sava Burič iz Emone.

73. Uganka.

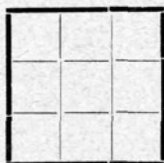
Janko Grossek, Žiče.

Mogočna sem reka,
ki v Donavo steka.
Če se pa prva črka odvzame,
stroj, ki v vsaki je hiši ostane.
Lahko tudi črko še eno dodaš,
Moža, ki ta stroj je napravil imaš.

74. Zabavna naloga.

Alojzij Hacarol, Šempolajn.

Izbriši od naslednjih 9 kvadratov 8 črtic, tako da ti ostaneta še dva kvadrata.

75. Homonim.

M. Leop. Grobčnik, Celje.

To dete ni nikoli — : je kakor — ,
v katerem nič ne ostane.

76. Magični kvadrat.

Franc Burnik, Idrija.

a a e
e l p
p v v

77. Vizitnica.

V. Franchetti, Ljubljana.

1 2 3 4
O. Dehur.

v imenu je skrit poklic osebe.

78. Računska uganka.

Ciril Ivančič, Kanal.

 $\times \times \times 7 = 1 + 20 - ? -$

79. Tajinstveni napis.

Val. Zavrh, Begunje.

RAN au ra z LAT au RA.

Rešitev ugank v 7. številu.

59. Zadnji bi moral skledo z jajci vred vzeti. 65. Slon, lava, Ovid, nada. 66. Govedo. 67. Top, pot. 60. Navada je železna srajca. 62. Miza, mi za. 63. Dunaj. 64. Vol, volk.

61. Narod moj umira.

Narod moj umira,	Tožno nad njim plaka
padel je na poti,	vila čuvarica;
aj, pobit popotnik,	smrtni pot otira
zapuščen v samoti!	z bledega mu lica.

Vzdiše, zove, čaka
v bolečine sili,
ne bi li mu došel
Samarijec mili . . .

Iv. Trinko.

Razlika.

Kaj fantič je in kaj deklé,
me vprašal je otrok!
Zamislim nekoliko se,
ogledam se okrog.

„Glej, fantič nosi hlače le
in jankice dekle,
zdaj pusti pa pri miru me
— to je dovolj za te!“

Silvester K.

Dobitki šestega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. I. Rous: „*Ob vodi*“ (slika): Ernest Kramaršič, c. kr. davč. asistent, Pulj.
2. Spominski album: *Kranjsko v slikah in opisih*: France Gajšek, nadučitelj, Kalobje p. St. Jurij ob juž. žel.
3. *Trst, Kanal Grande* (slika): Mihael Dobravc, slikar, Celje.
4. *Majol. vaza*: Ivana Japelj, posestnica, Postojna.
5. Janko Kersnik, „*Zbrani spisi*“ (knjiga) Oroslav Jelenec, želez. podurad. Boršt.
6. *Kadilna garnitura*: Kazimir Jelušič, obč. načelnik, Kastav.
7. *Posodice za kavo*: Mihael Pečnik, posestnik, Podgorje pri Slov. Gradcu.
8. *Posodice za kavo*: Jos. Karu, strojnik, Ljubljana.

≡ Listnica uredništva. ≡

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 20.

Vrhovski, Smilanov. Ni porabno. Josin: Nikar se na meni ne maščujete, če ima Vaše dekle „kamentito srce.“ Zagorska, Ičim Pisoj, Borivoj, Trnski, Boril, A.-G., „Nezabnemu“, Ranterp, Milan, Starogorski, Neznaneec: Nič!

O Vydrovi otroški moki.

Pravite, da je Vaš otročiček zdrav, da mu zadostuje domača kašica in da mu gre tudi kravje mleko dobro v tek, da toraj ni sploh treba prihranjevati ga s kakšnim umetnim izdelkom? Motite se. Vydrova otroška moka je boljše hranilno sredstvo, kakor vse drugo. Ona je pripravljena tako kakor zahteva nežni otroški organizem. Ju-hica iz Vydrove moke je za otroke lahko in prirodno probavljiva in ne prenapenja mladi želodček, kakor dela to samo kravje mleko.

Blagovolite uvažiti to: Materino mleko, toraj najprirodnejša hrana dojenčkov, sesiri se v tako fine kepice, da njihova probava ne prizadeva nobenih potežkoč. Kravje mleko pa se siri v grobe kosce in stavi na otroški želodec pretežke zahteve, tako da mnogokrat povzroča katare, ki neredko končajo s smrtjo, kakor je, žal, že marsiktera mati na svojem ljubljencu skusila. V kravje mleko je treba prilivati toliko vode, kolikor je naznačeno na navodilu, ki je vsakemu zamotku Vydrove otroške moke priložen, potem je užitno tudi najmanjšim otrokom ter se približuje po svoji sestavi materinemu mleku. Ako mati svojega otroka ne more sama dojiti, naj hrani dete s takim razvodnenim mlekom in Vydrovo otroško moko.

Otrok, ki ga deloma ali popolnoma hranijo z Vydrovo otroško moko, ne podlega želodčnim in črevnim katarom in je toraj ocvavano pred to potuhnjeno boleznijo, ki ugonoblja življenje dojenčkov v tolikem številu (celo četrtno v prvem letu!)

Vydrova otroška moka je hranilno sredstvo prvega reda in njena cena je pousujena tako nizko, da ni njena priprava nič dražja, kakor druge jedi, s katerimi hranijo otroke. In kar se nikakor se sme podceniti, pripravna je in ne pokvari se, če le količkaj na to paziš.

Če tudi je po obsegu svojih hranilnih snovi enaka drugim svetoznanim izdelkom, ki se pri nas čislajo in uživajo, kolikor jih ne preseza, je vendar za cele dve tretini cenejša. Njeno izdelovanje je proračunano na vseobčo rabo in ne kakor drago zdravilo samo za posebne slučaje. Preberite si v vsaki številki našega „Prijetelja“ nova priznanja starišev, čijim otrokom je naša otroška moka tako izborna hrana. Dajajte, drage matere, Vydrovo otroško moko svojim otrokom, ako jih ne morete dojiti same, ali ne popolno, ali pa ktere mislite odstaviti. Brez izjeme. Zdravim, močnim otročičem je imenitna hrana in naravnost zdravilo drugim, ki trpe od drisk in katarov.

Odločite se hitro, prej predno je vse prepozno. Oso-
biti blagoslov je Vydrova otroška moka onim otrokom, ki
sploh niso po krivdi neusmiljene narode, uživali najna-
ravnejše materine hrane.

Vselej, v vsakem slučaju bodete docilili izborne uspehe
in sami se bodete prepričali, da se more Vydrova otroška
moka priporočevati z lahko vestjo.

Priznanja o Vydrovi otroški moki.

Frančišek Červený, kmet, Kobilnice, pošta Dobrovica. Vašo otroško
moko priporočam najtoplejše vsakemu, kdor ljubi svojega otroka.

Jos. Eber, Moravičani. Vašo otroško moko sem v redu sprejel in
sem zelo zadovoljen; otrok lepo prospeva.

Jos. Forman, hotelier, Jablonec. Dovoljujem si, poslati Vam fotogra-
fijo našega otročička, kterega je bilo zaradi njegove živahnosti, ki je uspeh
Vaše otroške moke, zelo težko ovekovečiti. Fotografiran je ravno na ob-
letnico svojega rojstva. Kljub svojemu debelemu telescu je to dete jako
živo, igravo in neumorno. Do šestega meseca, predno je začel dobivati
Vaš izdelek, je bil trikrat bolan; dvakrat je imel črevni katar in enkrat
vnetje pljuč. Ali odkar ima Vašo otroško moko, ni obolel niti na uro.
Priporočam Vaš izdelek vsem svojim prijateljem najiskrenejše.

A. Glaserjova, soproga želez. uradnika, Krupa. Prosim pošljite z obr-
ratno pošto 3 kg. Vaše otroške moke, pri mojemu otroku se je izvrstno
izkazala.

Emil Hajek, učitelj, Male Kunčice pri Moravski Ostravi. Pošljite nam
takoj 4 kg. Vaše otroške moke, izborna je in primeroma zelo cena.

Vaclav Hochmann, učitelj v Arnoštovicích, p. Smilkov. Prosim takoj
1 kg. Vaše otroške moke, ki je našemu Stankotu preizvrstna hrana. Že
tri mesece ga prihranjujemo in danes v z osmimi meseci, tehta 11 kg.
Vsak se mu čudi, niti sam zdravnik ni hotel verjeti, da je tako mlad, ker
izgleda, kakor otroci stari 1 $\frac{1}{4}$ leta.

Jaroslav Křapka, tovarni delavec, Ponikla. Z Vašo otroško moko, ki
jo tukaj pri gospodu Nosku kupujem, sem zelo zadovoljen.

Vaclav Chmelik, Jaromer, Jakobovo predmestje. Zahvaljujem se za
Vašo nenadomestljivo otroško moko, ki je pri naši Zdenki učinkovala
naravnost blagodarno. Še le 14 dni jo uživa brez materinega mleka in
vendar že vidimo, kako dobro ji de.

Vaclav Košťak, sodar, Kocanda 18, Češka Svratka. Vaša otroška moka
se je pri našem otroku imenitno izkazala. Fantek je obolel na črevesnem
kataru, ali odkar uživa Vašo otroško moko je zopet zdrav.

Josip Krištof, vrtnar, Pruhonice. Prosim vljudno, pošljite 1 kg. otroške
moke, ki je nad vse pričakovanje dobra. Otrok, čeprav je bil zelo slabo-
ten, že po 14 dnevnemu uživanju Vaše moke mnogo bolje izgleda, zato
Vašo moko vsakemu priporočam.

Ludovik Malík, mašinist, Polska Ostrava 549, v Šleziji. Prosim poš-
ljite mi z obratno pošto dve steklenice Vaše otroške moke naši Maríki
gre zelo v tek.

Frančišek Zieris, načelnik pošte, Velika Kladaša, Bosna. Vaša moka
ima pri naši Marici zelo dober učinek. Mislil sem, da ji že ne bom več
dajal moke, ali ko je bila par dni brez nje, je bila zlovoljna in nekako
upadla, zato sem telegrafično naročil Vašo otroško moko. Zahvaljujem se,
da ste mi jo tako hitro poslali.

NOVOST.

STEKLENICE ZA VYDROVO OTROŠKO MOKO.

Za večkratno potrebo, priredili smo za našo otroško moko steklenice. Kupite si jo enkrat za vselej, z daljšo množino jo pa le doplnjujete. Je lepe oblike, iz čistega belega stekla za 80 vin. Napolnjena 3 K 20 vin. Z ozirom na steklenico pre naredimo pozneje tudi zamotanje za celi $\frac{1}{2}$ kg. Vydrove otroške moke.

Mnogo mamic naroči 3 kg. moke naenkrat, ker taka pošiljatev gre poštine prosto. Komur ljubo, blagovoli si to steklenico naročiti. Na konec ostane gospodinji vedno praktična bodisi za kavo, sadje in t. d.

Recept za kuhanje „Vydrovke“.

Naš dveletni Mirko se vedno drži za mamin predpasnik. Kjer je mama, tam je Mirko, kar dela mama, to dela tudi Mirko. Nudle reže, četudi iz papirja, lika pa z deščico, na kateri je o Božiču stal še njegov konj. Pri pranju pomaga, da je moker do kože in kadar po vseh štirih leze po kuhinji pravi, da riba pod. Najrajše pa kuha „Vydlovo kafo“.

Prinesel je od nekod neke črepinje, izvlekel mami par loncev in pokrovcev iz kuhinjske omare in zakuril pod mizo, seveda brez šibic. Če nima pripravnejše reči za štedilnik je dober tudi mamin šolen, če mu ga mama, še o pravem času ne konfiscira.

„Mama, dej mi kafo!“

Mama mu da tri zrnate kave.

„Ne, ne! Te necem. Dluho mi dej z fase.“

Na prste stopi in isteguje se, da skoro prevrne steklenico z Vydrovo kavo nase, ki ni dosti manjša od njega. Mama ima dobro srce in mu da nekoliko zrn. Zmagoslavno odhaja ali na pol pota se obrne.

„Mama, kafa ni sleta. Ti jo slej!“

„Semleta ni? No, to boš že sam naredil, saj si že velik.“

Fantek išče malenček. Malo se vrti v kotu, najde kozarec, sesuje kavo notri in jo parkrat obrne s treščico dokler ni semleta.

„Mirko, kaj boš brez vode kupal kavo?“ vpraša mama.

„Sm pozabu,“ prizna, beži pod vodovod, ki vedno malo kaplja, ujame par kapljic v dlan in odnese v svojo črepinjico.

„Se cukla nucam“ pravi. Mama mu da par koščkov repe, ki jo ravno reže za obed in Mirkova kava je gotova.

„Ces pokusit?“ ponuja. „Denes je dobla. Vydlova je zdlava. Leci mama, da je izosna.“

Potem teče še k sestri ki se igra v sobi s punčko.

„Kafo pite, na. Bos ldeca od Vydrove. In puncke bodo zdlave. Za otloke je najbolsa Vydlova kafa.“

Pripravno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. A gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 48 v, poštino pa tu plačamo in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Važna opozoritev

glede pošiljanja naših izdelkov.

„VYDROVKA“, žitna kava, gre sama za se v platnenih vrečkah s 5 kg. naravnost na odjemalce poštine prosto, za K 4.50. Ostale izdelke pa nam je mogoče poslati poštine prosto le takrat, ako znaša račun najmanj K 6.—. Taka pošiljka gre sicer lahko na isto spremnico, ali zahteva novo poštino. Kadar naročilo ne znaša K 6.—, plačamo sicer poštino tukaj, ter si jo stavimo v račun.

Vydrova tovarna hranil Praga VIII.

VSEBINA: R. ROMANOV: Noč. Brez tebe. — IVAN WASTL: Petkov Čenc. — ZORENSKI: Slovo... — PAVEL B.: Železniška dogodbica. — J. OHTIN: Naprej! — ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK: Zastonj spomini. — KSENIJ VERIN: Iz cikla „Doma“. — ELVIRA DOLINAR: Demon alkohol. — MITJA: Po prvem dejanju. — MITJA: Besede. — NEZVÁN: Moja Fani. — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova 22.

Desetero resnic o Vydrovi otroški moki.

I. Vydrova otroška moka je imenitna hrana za otroke prihranjevane.

II. Ona je zdravilo otrokom, ki trpe na želodčnih in črevnih katarih in nadomestilo matereinega mleka, v slučajih da ga imajo matere premalo ali sploh ne.

III. Vydrova otroška moka ni nepotreben luksus, ampak vsakdanja potreba za otroke od 4—12 mesecev.

IV. Nikar se ne obotavlja prihranjevati otroka z Vydrovo otroško moko dokler je zdrav. Z drugimi jedil povzročiš lahko svojemu otroku bolezni.

V. Vydrova otroška moka se častno meri z vsemi drugimi konkurenčnimi proizvodi. S svojo kakovostjo nadkriljuje tudi najznamenitejše od njih.

VI. Zaupaj Vydrovi otroški moki popolnoma, uspeh te ne bo prevaril ampak presenetil!

VII. Vydrovo otroško moko skrbno pripravljaj, pazi na čistoto in nikar ne davaj otroku skisanih ostankov.

VIII. Priporočaj Vydrovo otroško moko, ko se prepričaš o njenih izvrstnih lastnostih!

IX. Cena je za več kakor za polovico nižja od cen drugih otroških mok. Zavitek 100 gr. stoji 24 vin.

X. Kupuje se v gotovih za prodajo pooblaščenih prodajalnih, v kraje pa, kjer se Vydrova otroška moka pri trgovcih ne prodaja, pošilja se po naročilu naravnost iz tovarne.

Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII.

Okusite Vydrov juhni pridatek!

Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. K 1.60.

Cenik naših izdelkov.

„Vydrovka“ Poštna pošiljatev 5 kg.	
poštne prost	K 4.50
Vydrove juhne konzerve, škatlja	
za 25 porcijonov	1.50
Vydrov juhni pridatek, steklenica	
$\frac{1}{4}$ kg.	1.60
„Buhtin“ dišava za pecivo, steklenica	
$\frac{1}{4}$ kg.	1.—
Gorčico, delikatni priboljšek, $\frac{1}{4}$ kg.	
francoske	—80
kremžke	—80
Oblati	
„Masleni“ 25 komadov	2.—
„Dessert delicat“ 50 komadov	3.—
„Destinn“ 40 komadov	2.—
Malinovi grog, steklenica	2.—
Vydrove šumeče bonbone „s sidrom“	
50 komadov	2.—
izborne „Ambo“ 50 komadov	2.—
Vydrovo otroško moko 1 kg.	2.40

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.

(C. k. poštni urad, Praga 22.)

3 v znamka,
če na drugi
strani razven na-
ročila ni pripri-
sane nikake pri-
pombe,
sicer pa 5 vin.

Podučna pesem:

Pred bogastvom, pred lepoto
pred modrostjo, učnostjo,
sinu zdravje daj za doto,
sreči boljše je poroštvo.

Za dekletca, za fantičke,
mati, jaz sem za poroka
da je najboljša za nagičke:
Vydrova otroška moka.

Vydrove juhe so gotovo dobre!

Poglejte, kako prijazne obsodke nam pošiljajo P. n. gg.:

Josip Ceve, posestnik, Voseno, p. Šmartno v Tuhinju:
Naznanjam Vam, da sem z Vašimi juhnimi konzervami jako zadovoljen: dopadejo se mi, kakor tudi vsi drugi Vaši izdelki.

Zofija Šanderova, sopr. gozdarja, Rezek na Češkem:
Z zadnjo pošiljativjo sem bila v resnici jako zadovoljna.
Konzerve so čedalje boljše.

Josip Vymětal, nadučitelj, Bystročice na Č.: Pošljite mi 100 zavitkov Vaših juhnih konzerv, teknejo nam imenitno.

Božena Čermakova, sopr. preglednika finančne straže, Wilhelmshöhe na Češkem: Vaše juhne konzerve so znamenite, priporočam jih povsod.

Boža Čapova, sopr. poštarja, Rosice na Č.: Prosim, da mi zopet pošljete štiri zavitke Vaših izbornih konzerv.

Zdenka Klappkova, sopr. lekarnarja, Zlonice na Č.: Zadnjo pošiljatev smo pravilno in kmalu prejeli. Vaše juhne konzerve se najboljše priporočajo same, kdor jih le enkrat okusi. Kmalu jih zopet naročim.

Dne.....

Pošljite mi na navedeni naslov 5 kg.
„Vydrovke“ za 4 K 50 vin. poštnine prosto.

Pošljite mi.....kg. Vydrove otroške moke.
(1 kg. za 2 K 40 vin.)

Dalje.....škatej Vydrovih šumečih bon-
bov „s sidrom“,.....„Ambo“ po 2 K

K temu.....škatej Vydrovih juhnih kon-
zerv, po 1 K 50 vin.

1/4 kg. Vydrovega dodatka za juhe in
omake, za 1 K 60 vin.

.....škatej oblatov maslenih po 2 K
.....Destinn „ 2 „
.....Dessertek „ 3 „

1/4 kg. Vydrovega „Buhtina“ za 1 K

1 steklenico Vydrovega malinovega groga za 2 K

1/4 kg. Vydrove gorčice francoske za 80 vin.
1/4 „ „ „ kremžke „ 80 „

Podpis in naslov:

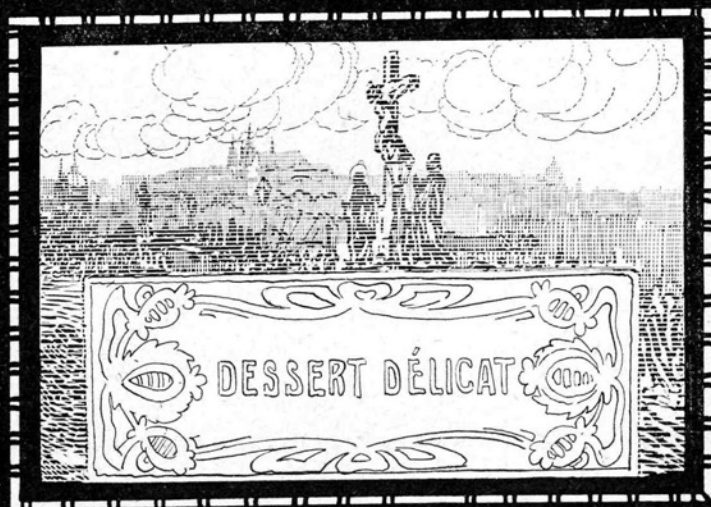

Mesečnik za odjemalce
Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik VI.

Predplačati se ne more.

1. septembra 1909.

VYDROVI OBLATI

Tu na tem pražkem mostu desertke rastejo... Prelep in ponosen most, slavnih, zgodovinskih spominov poln. Most Karla IV. v Pragi je najčestitljivejši most v srednji Evropi. Prekrasen pogled se nudi tu na Hradčane. Slikar Häusler nam je predočil čar tega zanimivega mesta. Tukaj je bežal 8. listopada 1620 kralj Henrik, tukaj so se ubranili leta 1648 Pražani od Švedov. Stoletja so minila, zdaj avtomobili drdrajo mimo starih, čestitljivih kipov svetnikov in svetnic. — Tudi okusna desertka se je postavila sem na pot. Kadar kaj naročate, ne pozabite na njo, škatlija (50 kosov), stoji 3 K.

Nekaj priznanj o Vydrovi otroški moki.

Marica Kruhar, sopr. kanclista, Čatež, p. Krškavas: Pošljite mi 2 kg. Vaše izvrstne otroške moke in Prosim pa, da pošljete takoj, ker brez otroške moke ne morem biti. Naša mala Zdenka jo tako rada uživa, da se kar trese ko zagleda stekleničico.

Josip Rus, posestnik, Travnik 15.: Prosim pošljite tudi 1 kg. Vaše otroške moke, ker mojemu sinčku izborno prospeva.

Marija Lapajne, Idrija 461.: Prosim, pošljite mi zopet 3 kg. Vaše otroške moke. Naš mali Zorko noče prav nič potrpeti, mora jo vedno imeti v zalogi. Da jo med pošiljativijo ne zmanjka, moram jo vedno en teden prej naročiti. Kave in mleka noče piti. Tudi vspeh se že na njem pozna, je prav trden in čvrst, kar se lahko prepričate po sliki, katero Vam pošljem v prvi priložnosti.

Peter Jejčić, krojač, Šmarje pri Ajdovščini: Zahvaljujem se Vam za zadnjo pošiljatev, osobito otroška moka je res vredna občje pohvale.

Vaclav Hodek, v Oseku, pri Duchcovu. Pošiljam Vam fotografijo naše male Miloslave, ki že tudi spada v družbo Vaših konsumentov. Stara je šest mescev. Na svet je prišla zelo slabotna in ker materino mleko ni zadostovalo, dajali smo ji že od 14. dne dalje Vašo otroško moko. Ni jo hotela piti, kar nas je zelo začudilo. Dajali smo ji najprej neko drugo moko, ki smo jo tukaj dobili, ampak probava ni bila pravilna. Slučajno smo se uverili, da je bila bolj sladka, pa smo zato tudi Vydrovo moko malo prisladili in Miloslava je bila popolnoma zadovoljna. Vendar smo sladili vedno manj, tako, da jo je že čez teden pila tako, kakor ste nam jo pošiljali iz tovarne. Mislim, da je dobro opozoriti matere, da razloček ni v kakovosti, ampak v sladkosti. Kar se kakovosti tiče preseza „Vydrova“ vse druge, ima pa še to prednost, da se lahko otroku vedno daje, ker ni draga, kakor so druge. Čele te mesce ni bila Miloslavka nobenkrat bolna, vedno je vesela in živahna. Sam zdravnik, je prej sploh dvomil, da bo ostala na življenju, ker je bila tako slaba, se je čudil in vprašal mojo soprogo, ko je bil zadnjič pri nas, če jo doji. Ko je zvedel, da je prihranjujemo z Vydrovo otroško moko, se je izrazil: „Ta mora biti pa v resnici dobra.“ Vsakemu priporočam Vaš izdelek. Dobro bi bilo, da bi vsako dete, ki pogaša materinega mleka, dobivalo le Vašo otroško moko.

NOVOST.

STEKLENICE ZA VYDROVO OTROŠKO MOKO.

Za večkratno potrebo, priredili smo za našo otroško moko steklenice. Kupite si jo enkrat za vselej, z daljšo množino jo pa le doplnjujete. Je lepe oblike, iz čistega belega stekla za 80 vin. Napolnjena 3 K 20 vin. Z ozirom na steklenico prenaradimo pozneje tudi zamotanje za celi $\frac{1}{2}$ kg. Vydrove otroške moke.

Mnogo mamic naroči 3 kg. moke naenkrat, ker taka pošiljatev gre poštnine prosto. Komur ljubo, blagovoli si to steklenico naročiti. Na konec ostane gospodinji vedno praktična bodisi za kavo, sadje in t. d.